

ÍNDEX

I. Introducció	7
1. Estat de la qüestió	7
2. Metodologia	7
3. Criteris i estructura del treball	8
4. Abreviatures	9
II. Paisatgisme i funció en l'obra de Maria Àngels Anglada	11
0. Premisses	11
1. Paisatge local, paisatge universal. Esgotament i profunditat d'un escenari proper	15
2. La plana de Vic i l'Empordà versus Itàlia i Grècia	20
3. Tema i anècdota d'un xiprer grec	28
4. Mort i factura. Codis de conciliació	32
III. A la recerca d'un paisatge moral	37
0. Premisses	37
1. Realisme i sentència	42
2. <i>Topos</i> moral i <i>topos</i> físic	44
3. Convenció, repetició, revisitació i perdurabilitat del paisatge	49
IV. El jo paisatgístic de Maria Àngels Anglada	55
0. Premisses	55
1. Cap a una definició del poeta antic	59
2. Arquíloc i el jo	63
3. Poesia i paisatge	66

V. Ciutat grega i naturalesa artística	73
0. Premisses	73
1. El model i la màscara	77
2. Una illa per a una veu	80
3. Alexandria	84
4. Passat i present de la terra dels mites	89
VI. Conclusions	93
1. Paradigmes d'una terra gastada: un món millor	93
2. Coda: Nosaltres desterrats, tu sense pena	96
VII. Bibliografia	99

I. INTRODUCCIÓ

1. *Estat de la qüestió*

Actualment, els treballs sobre les relacions entre paisatgisme i literatura viuen una època d'or des dels estudis de comparatística literària. Tanmateix, en el camp de les lletres catalanes, aquests assaigs s'han centrat en uns pocs autors: Josep Pla, Jacint Verdaguer o Joan Maragall, prevalentment dins d'una visió escolar i sistematitzada de catàleg obert d'indrets, amb poca utilitat en el camp de les investigacions científiques. Amb la qual cosa, hi ha un buit perceptible d'estudis que classifiquin o analitzin aquests mateixos aspectes en autores importants de la nostra tradició. En aquest panorama, em sembla rellevant i inexcusable l'apropament a l'autora vigatana: l'interés creixent per la figura de Maria Àngels Anglada i la seva dedicació als temes mediterranis, en general compromesos amb l'home i la terra, i el llegat clàssic que reflecteix el seu corpus novel·lístic han orientat les meves indagacions i recerques.

L'obra narrativa de Maria Àngels Anglada ha obtingut al llarg dels anys un reconeixement prestigiós, si bé no ha anat acompanyat d'estudis sòlids i de referència més enllà dels que de manera general li han dedicat els seus companys de viatge. Trobem guies didàctiques de les seves obres, biografies, edicions no filològiques de la seva poesia i l'edició completa de l'obra de ficció, però aquí pretenc demostrar que el cabal no és suficient per a una autora del seu prestigi i talla. És el moment d'entrar en aspectes laterals o no tan generalistes que il·luminin la comprensió global de la seva literatura.

2. *Metodologia*

Es vol partir centralment de l'obra narrativa editada per analitzar i situar l'ús ficcional dels espais evocats, les seves funcions

i objectius, i la seva transformació en text narrat, tot fent un ampli recorregut per les novel·les i contes de l'autora, aïllant motius i matèries pròpies del seu món narratiu i fent visibles les referències literàries que hi concorren. Com a suport, també s'inseriran referències a la poesia i assaig angladians, ja que es fa indestriable aquest aspecte de la matèria primera que estudiem.

Quant a les publicacions utilitzades es tindrà com a text base per a les citacions l'edició del volum primer de l'obra completa que correspon a la narrativa editada per Edicions 62, a cura d'Eusebi Ayensa, amb les abreviatures consignades més avall per a cada obra concreta. Per a la poesia, es farà servir l'edició de *Maria Àngels Anglada. Poesia completa* publicada l'any 2009 per Edicions Vitel·la. El present treball no tindrà en compte l'obra inèdita, l'epistolari ni les notes i documents que es puguin conservar a l'arxiu de la família Geli-Anglada perquè això mateix depassa els límits que ens hem marcat per a l'estudi del paisatgisme.

El nostre objectiu és demostrar, en primer lloc, com tot viatge cap a la Mediterrània en l'obra angladiana és un retorn a l'espai propi baquetejat per raons històriques: la terra estrangera serà mirall i salvació del passat històric i motiu esponerós d'esperança. El paisatge s'ha d'entendre, per tant, com un segon grau de consciència sempre vigent. El segon aspecte té a veure amb els mots: la descripció d'un espai i les paraules que li donen vida seran l'esquer de tota una teoria sobre la salvació de la llengua pròpia i una reivindicació pacífica del llegat humanístic. Espai i llenguatge es preserven mútuament en l'obra angladiana, segmentats en diversos punts de l'horitzó respectiu, mai amb finalitats retòriques i sí amb una preocupació absoluta per llur pervivència i figuració.

3. *Criteris i estructura del treball*

L'anàlisi tindrà, finalment, diversos aspectes que aniran del general al concret en els corresponents nivells d'estudi i s'enfocarà des de la teoria del paisatge en les arts i específicament en la literatura. Al mateix temps, se seguirà amb detall la bibliografia existent sobre l'autora, que serà el punt d'inici del desplegament del treball propi. El capítol segon entra en la matèria global del paisatgisme

en l'obra angladiana i se centra ja d'un bon principi en el paral·lelisme constant entre les terres del passat cultural més estimat per l'autora –Itàlia i Grècia– i les terres de Catalunya. El viatge, motiu lligat a la majoria dels seus personatges, sempre anirà seguint el fil d'una consciència comuna, de llibertats plurals i de justícia. En el capítol es fa una falca en un motiu concret, el xiprer, que permet la reinterpretació general de tot el que s'explica en aquesta primera part.

El tercer capítol s'interna en el sentit moral del paisatgisme angladià, la seva fonda incardinació en el present i el caràcter altament poètic de les seves revisitacions. L'espai dona al text la sentència, la veu de la veritat, el desvetllament.

El següent nivell de concreció és l'assimilació de paisatge i veu poètica que s'estudia en el capítol quart. Tot seguit, l'estudi es detura en alguns paratges concrets de Grècia per acabar amb les conclusions sobre el sentit d'aquest llarg periple de l'autora de Vic per la terra, la història i el llenguatge. L'aventura angladiana és una aventura humanista, exigent amb el món contemporani i del tot tesada amb els models més antics del valor de l'individu i de les seves llibertats.

4. Abreviatures

VA	<i>Viola d'amore</i>
A	<i>Artemisia</i>
EVA	<i>El violí d'Auschwitz</i>
LC	<i>Les Closes</i>
FPI	<i>Flors per a Isabel</i>
NDL	<i>No em dic Laura</i>
AR	<i>L'agent del rei</i>
TTC	<i>També a tu, Cleanòrides</i>
SE	<i>Sandàlies d'escuma</i>
QA	<i>Quadern d'aram</i>
DP	<i>La daurada parmèlia i altres contes</i>
N1911	<i>Nit de 1911</i>
LA	<i>L'àngel</i>